

Notkunniga spelmän villkoret för folkmusikens fortbestånd

Gustaf Wetter hoppas på ytterligare landstingsanslag till sin hälften Sörmlands-låtar: det finns ett enormt material att souva i.

*”Dä ramla e polska
ur huve på mej...”*

Det finns så mycket blaserad likgiltighet i den här världen, så mycket grå övermättnad. Ibland verkar det som om vi helt förlorat förmågan att uppleva med känslan, att bli entusiastiska. Analysen har tagit död på förmågan till känsloupplevelse. Men så sitter där plötsligt framför en en äldre herre med glada blå ögon inne i skrattrynkorna, med uppåtstruket grått hår, med händerna knäppta över en figur, som för åtskilliga år sen lämnade det rundnätta bakom sej. Och han viftar med stråken och säger som så: — På midvinterlovet satt jag på Carolina och tecknade av låtar... Nils Denckers uppteckningar som hamnat i gott men en smula svåråtkomligt förvar i landsmålsarkivet på Carolina i Uppsala.

Gustaf Wetter, spelmansfanten från Gränna, blev Sörmlands spelmansförbunds myndige ordförande 1939. Ja spelmansfant... Det kanske inte är ordet som faller en på tungan när den omfångsrike magistern i Österåkers svarta långrock gungar fram en ridmarsch så man hör hästarnas hovar i stråkdiragen. Men så visst som Gustaf Wetter är bergtagen av folkmusiken, förlorad i dess stundom dunkla historia, kämpan-

de för dess plats vid sidan av andra kulturyttringar i schlagerns och jazzens Sverige, och spelande, spelande sina älskade polskor och marscher, så visst är han en spelmansfant.

Här har vi i alla fall hittat entusiasmen, engagemanget. Märk väl parad med kunnighet, med forskarbegåvning. Gustaf Wetters insatser för Sörmlands spelmansförbund ligger inte endast på det

Forts. sid. 5

Organisa". ar =jti psaaet I själva verket --r an "fältarbetet", upptecknar: - - Lr det rol.gaste. — Ja kan lote söre. Då ramla e polsk." r r-; sa Karl Erik **ETJOKC** Lind : Sköldinge och väckte Gosraf Wetter mitt i natten för att få haas hjälp att teckna ; - R- I t är SÄna gubbar oc repl-te san kärlek «till n-t-e-än EB's Hg-a-B-Ü-Merik & t t . nande". a- i: ar Ti r- Isndska landsbygds" aå li och gi-vande Taser oot i:er usen tim-mar har G-Sif Werter ägnat åt detta art»le. örer 501 han tillfört fctamöet. Hit inran-gerar 1 - f.». sammass feLr ostaböcr ac rmiands-förburdets eget mr- **Ordföranden** tänker bt i-inatcr n- ian avgår här frarr er - bdrjrir ju tyvärr iidrtx* — Ma a fintår ba-rya inte iktfet nr lliiii a aitter i fast hos G".RA; Wsrjr

**STATLIGT JCHLETKS-
FIKANDE.**

Sörrr.l^n-i? .: : —j-.- -ic=c fyl ler 33 ^r : immar ne - es i. iii fast i dagaraa t)* vH Mta . Spel-män ska fc<v— • fr från Ble.-un- t-in. I ska spela p_u Se pa - pa och bockhorn :=. r. r c n o: n näver-lur och rj, rk barra Gammel-dansens vänner tk- gratssentré — jazzens älskare r:re - - xke te-svår : de cin r at O É MOLis spelmars'.i ?-:n fru Sörmland, mer elle* r r-rn <tiga. ska komma som öe framstå " - l egen bögiidsfest. fi r Katrine-holm. från Xykct från Malms-bygden. från Nyräsl-a~.r. från Kungsör, från Eskilstuna, från Södertälje med dess gar; a nystar-tade och mycket ambitiösa spel-manslag. Och folk kommer och lyssnar, absolut säkert: — Har vi inte 2.000 på våra stämmor tyo-ker vi det är dåligt ...

**FÖRBUNDSSTART
I MALMKÖPING.**

Det var alltså 1925 som förbun-det bildades, i lägerhyddan i Malm-köping. Fem av stiftarna är fort-farande aktiva, Seth Carlson i Vi-näs, förste ordföranden, C. G. Ax-elsson i Floda, Erik Eklund i Es-kilstuna, Arvid Johansson och Gus-taf Wetter i Katrineholm.

Det var i grevens tid trodde man i lägerhyddan: folkmusiken i Sörmland hade just ingen plats i det allmänna mpsiklivet. Nu skulle man rädda vad som räddas kunde av gamla låtar. Spelmansförbun-det anställde folkmusikexperten, nuvarande musikonsulenten Olof Andersson som upptecknare, och han anslog hela sommaren 1953 åt Sörmland.

726 originaluppteckningar blev skörden, oändligt sirligt präntade, dessutom 275 avskrifter ur gamla notböcker, sammanlagt 1.001 mel-odier. Ur den samlingen gjorde Olof Andersson själv ett urval på 50 låtar som han arrangerade för två fioler och som gavs ut. Det häftet finns inte längre att få. Först 1947 kunde man i samar-be-te med Hembandsförbundet ge ut

**DET FANNS LÅTAR
I SÖRMLAND...**

Det var alltså inte sant som folk sa att Sörmland var fattigt pi folkmusik. Det nybUdade förbun-det hade åtagit sig att bevisa att låtar i mängd bara låg och vän-;ter fi ett orrri-ie. men utblickar och teckna ner dem. Och det fick

**TKE PROBLEM
ATT LÖSA.**

Och med dessa två imponerande notsamlingar som Gustaf Wetter varsamt vänder i handen har för-bundsordföranden löst det första av de tre problem som tornade upp sig framför honom när han över-tog ledarskapet 1939: han ville skaffa sitt förbund en god reper-toar. Kanske ska man i det sam-nhanget nämna "Flenmo 1 folk-musiken" också, den av Nils Eriks-son 1 Flenmo egenhändigt utgivna notsamlingen med låtar knutna till Flenmo. Någoting fullständig-t unikt i sitt slag, konstaterar Gus-taf Wetter.

Och nu finns det mycket mera att ge ut: Gustaf Wetter och and-ra gör alltjämt fynd ute i bygder-na. Maja hoppas på ytterligare landstingsanslag till mera tryck. — Vi arbetar väl för kulturen vi i-cksa? såser ordföranden spetsigt. Även om vi inte har samma an-språk som dalaspelmännen kan få ha. Ger Orsa 10.000 till uppteck-ningar ska inte Leksand vara sämre

**FÖRBINDET HAR
GOTT RYKTE NU.**

De två övriga problemen som skulle lösas? Det andra handlade om förbundets renommé. Det var med förlov sagt inte det bästa överallt. Det hände att spelmän

var fulla på stämmorna. Gustaf Wetter slog näven i bordet och sa sin mening om dylikt. Och nu är den frågan löst absolut tillfreds-ställande.

En stabil ekonomi var tredje önskemålet för förbundet, och inte heller den är något större bekym-mer nu.

Så nu kan egentligen Gustaf Wetter dra sig tillbaka, få tid att spela mera, att skriva ner sina minnen av framstående spelmän och ge ut märkligare melodier ur sina jättesamlingar av för hand upptecknade låtar. Men hur ska han kunna lämna den sörmländska folkntusiken, som han har ägnat sitt liv, denna glada musik — den går mest i dur — vars tillkomst ibland har följt underliga vägar? Influerad av högreståndsmusiken är den kanske tydligare än andra landskaps folklåtar. I slottens och herrgårdarnas Sörmland har inte folket varit mindre musikintresse-rat än på andra håll. konstaterar Gustaf Wetter. — Men bondespel-mannen har hört Mozart genom salongsfönstret på Ericssberg och fått inspiration av det lätta gra-ciösa ...

Gustaf Wetter kar tala mycket mera sakkur.r c". Mozart om han vill. ty han har spelat klas-sisk kvartett i n—ga Herrans år i Katrineholm : ett lag djupt mu-sikaliska herrar l>et är fint med hårt er _.- - ijupa insik-ter fi ett orrri-ie. men utblickar 'ocks-i ver arira filt och andra

Gustaf Wetter kan till och med säga så här — Jinzen är intres-sant ur musikalisk synpunkt. Ock-så inom folimuÅken finns det syn-koperir.gar. O:1" : spelmanskret-

sar förekommer begreppet "spel-manssextas". Detta apropå rock'en.

Men nu bryter en ny tid in för folkmusiken. Det är Gustaf Wet-ter medveten om. Den tid är förbi nar låtarna gick i arv "muntli-gen". Nu måste spelmännen kunna

noter och det är skoåans sak J att se till så att alla barn får mo- Ughet att lära sig de; Inskärper Gustaf ^-etter

DAGENS NYHETER

HELA SVERIGE SJÖ
TILL JUBLETTS